

Περιεχόμενα

ΙΣΤΟΡΙΑ.....	3
Αρχαιότητα	3
Μυθολογία	4
Σύγχρονη Ιστορία	5
Η πόλη της Μυτιλήνης	7
Σημαντικά Χωριά	9
Μόλυβος	9
Πέτρα	10
Καλλονή.....	11
Σίγρι	13
Ερεσός	15
Μανταμάδος	16
Αγιάσος.....	17
Πλωμάρι.....	19
Γέρα	20
Παράκοιλα	22
Θρησκευτικά μνημεία.....	23
Μοναστήρι Αγίου Ραφαήλ	23
Μονή Αρχάγγελου Μιχαήλ	24
Παναγιά της Αγιάσου	26
Μονή Λειμώνος.....	29
Μονή Υψηλού	31
Παραδοσιακά Προϊόντα.....	33
Ούζο.....	33
Ελαιόλαδο.....	33
Τυριά.....	34
Σαρδέλες Καλλονής.....	34
Κεραμικά	35
Ξυλόγλυπτα - Αγιογραφίες.....	35
Μέλι	36
Παραδοσιακές συνταγές Γυναικείων Συνεταιρισμών	36
Εναλλακτικός τουρισμός.....	37
Απολιθωμένο Δάσος.....	37

<i>Ιαματικές πηγές</i>	38
Ιαματικές πηγές Εφταλούς.....	38
Ιαματικές πηγές Θερμής	39
Ιαματικές πηγές Πολυχίτου	39
Θερμοπηγές Αϊ Γιάννη Λισβορίου	39
Θερμά του κόλπου Γέρας	40

ΙΣΤΟΡΙΑ

Αρχαιότητα

Μυθολογία

Η Λέσβος πήρε το όνομα της από το Θεσσαλό ήρωα Λέσβο ο οποίος ήρθε στο νησί και παντρεύτηκε τη Μήθυμνα. Στο νησί πρώτοι εγκαταστάθηκαν οι Πελασγοί όπου το βρήκαν ακατοίκητο. Μετά από επτά γενεές το νησί ερημώθηκε ξανά μετά από ένα κατακλυσμό. Κατόπιν ήρθε ο μυθικός βασιλιάς Μάκαρ ή Μακαρεύς, γιος του Κρινάκου και εγγονός του Δία. Οι κόρες του Μακαρέα, Μυτιλήνη, Μήθυμνα, Άντισσα, Αρίσβη, Ίσσα Πύρρα, και ένας γιος, ο Έρεσος, έδωσαν τα ονόματα τους στις πόλεις του νησιού.

Ο Όμηρος στην Ιλιάδα αναφέρει ότι η Λέσβος ήταν το βασίλειο του Μάκαρα και χρησιμοποιεί το όνομα του νησιού στον γεωγραφικό καθορισμό της επικράτειας του Πριάμου.

Ο μύθος συνδέει τη Λέσβο και με τον Ορφέα. Όταν τον κατασπάραξαν οι μαινάδες της Θράκης η θάλασσά έφερε το κεφάλι και τη λύρα του στη Λέσβο. Το μαντείο του Ορφέα ήταν κοντά στην Άντισσα ενώ η λύρα του βρίσκονταν κρεμασμένη στο ναό του Απόλλωνα στη Μυτιλήνη.

Σύγχρονη Ιστορία

Τον 19ο αιώνα και στις αρχές του 20ου η οικονομική και η αστική ανάπτυξη του νησιού έφτασε στο απόγειό της, στηριγμένη κυρίως στην μονοκαλλιέργεια της ελιάς, στην ανάπτυξη της βιομηχανίας και στις στενές εμπορικές σχέσεις με τα μικρασιατικά παράλια. Από αυτήν την περίοδο προέρχονται τα νεοκλασικά αρχοντικά που συναντάμε μέχρι σήμερα στην πόλη της Μυτιλήνης.

Το 1912 η Λέσβος καταλήφθηκε από ελληνικές δυνάμεις. Αγκυροβολεί το Θωρηκτό Αβέρωφ στη Μυτιλήνη γίνεται η μάχη του Κλαπάδου και συνθηκολογεί ο Τουρκικός στρατός. Το νησί θα ενσωματωθεί επίσημα στην Ελλάδα το 1923 με τη Συνθήκη της Λωζάννης.

Κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο εγκαθίστανται στο νησί μονάδες Αγγλογαλλικού στόλου. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος επισκέπτεται το νησί το 1915, και κατά τη διάρκεια της επαναστατικής κυβέρνησης το 1916. Το 1919 αποβιβάζονται οι Ελληνικές δυνάμεις στη Μικρά Ασία ενώ το 1922 η Λέσβος δέχεται τους πρόσφυγες, γίνεται ανταλλαγή πληθυσμού και χάνονται οι γέφυρες με την Μ. Ασία. Η μαζική έλευση προσφύγων αναδιοργάνωσε τις κοινωνικές δομές και την κατανομή του πληθυσμού, ενώ δεν έλειψαν οι εντάσεις μεταξύ ντόπιων και προσφύγων, με αιχμή κυρίως την κάρπωση των οθωμανικών κτημάτων.

Συμμετέχει ενεργά στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο με σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις. Η οικονομία της στηρίζεται στην ελιά και τα παράγωγά της, στην κτηνοτροφία και την βυρσοδεψία, ενώ από το 1980 εμφανίζεται ο Τουρισμός.

Παρά τις δύσκολες ιστορικές συγκυρίες η Λέσβος ανέπτυξε ακμάζουσα πνευματική ζωή στα νεότερα χρόνια, μεταξύ των σημαντικότερων λογοτεχνών και καλλιτεχνών των νεότερων χρόνων συγκαταλέγονται ο ποιητής Οδυσσέας Ελύτης, ο ιστορικός και λογοτέχνης Γεώργιος Βαλέτας, ο λογοτέχνης, δημοσιογράφος και ακαδημαϊκός Στρατής Μυριβήλης, ο πεζογράφος και ακαδημαϊκός Ηλίας Βενέζης, οι λογοτέχνες Στρατής Δούκας και Αργύρης Εφταλιώτης, ο λογοτέχνης και πολιτικός Ασημάκης Πανσέληνος ο ζωγράφος και γλύπτης Γιώργος Ιακωβίδης, ο λαϊκός ζωγράφος Θεόφιλος.

Η πόλη της Μυτιλήνης

Η Μυτιλήνη είναι η πρωτεύουσα του νησιού που από την αρχαιότητα αποτέλεσε κέντρο εμπορίου, γραμμάτων και τεχνών.

Η Μυτιλήνη πατρίδα της Σαφούς και του Αλκαίου του Αρίωνα του Πιττακού (ένας από τους 7 σοφούς της Αρχαίας Ελλάδας) του Τέρπανδρου του μουσικού και του Θεόφραστου - που πρώτος εκτίμησε την έννοια του περιβάλλοντος, γενέτειρα του Στρατή Μυριβήλη, του λαϊκού

ζωγράφου Θεόφιλου, τόπος καταγωγής του Οδυσσέα Ελύτη, Ηλία Βενέζη και Γιώργου Ιακωβίδη, θα σας συγκινήσει με τις έντονες αντιθέσεις της, τα σπάνια οικοδομήματα, τα μοναστήρια και εκκλησιές, κάστρα, διάσπαρτα καταπράσινα χωριά, τους ελαιώνες και τα κρυστάλλινα νερά της.

Τα αρχοντικά της είναι μοναδικά το κάθε ένα ξεχωριστό με την δική του τεχνοτροπία και νεοκλασικού ρυθμού. Η άρχουσα τάξη των πλούσιων γαιοκτημόνων, που δημιουργήθηκε στην Μυτιλήνη στα τέλη του περασμένου αιώνα τότε που η πόλη ήταν εμπορικό και τραπεζικό κέντρο με αναπτυσσόμενη ναυσιπλοΐα, βιομηχανία και εμπορία λαδιού, επηρέασε την αρχιτεκτονική των σπιτιών από τις επαφές με πλούσιες παροικίες της ανατολής.

Είναι μία από τις αρχαιότερες πόλεις του Ανατολικού Αιγαίου, με ιστορία που ξεκινά τον 11ο αιώνα π.Χ.

Σήμερα έχει πληθυσμό περίπου 30.000 κατοίκους, σχεδόν το ένα τρίτο του πληθυσμού όλου του νησιού, ενώ φιλοξενεί και το κύριο λιμάνι .

Παλιές αλλά και σύγχρονες καλαισθητες κατασκευές, μεγάλη αγορά με πολλά μαγαζιά, πλήθος από ταβέρνες και ουζερί που συχνάζουν άνθρωποι κάθε ηλικίας, το πανεπιστήμιο Αιγαίου με τους φοιτητές του και μουσεία με σημαντικά αξιοθέατα δίνουν έναν κοσμοπολίτικο αέρα στην πόλη.

Μόλις βρεθείτε στο μεγάλο λιμάνι με την προκουμαία, η πόλη θα σας κερδίσει αμέσως με την αύρα που εκπέμπει. Με έμβλημα της το μεγαλόπρεπο ναό του Αγίου Θεράποντα με τον εντυπωσιακό τρούλο και στην άκρη του λιμανιού το Άγαλμα της Ελευθερίας κλασικό σημείο συνάντησης των ντόπιων. Η περιοχή γύρω από την πλατεία Σαφφούς, αλλά και το υπόλοιπο μισό πέταλο του νέου νότιου λιμανιού, με τα μοδάτα μπαράκια και τις καφετέριες, κλέβουν την παράσταση από πολύ νωρίς το πρωί. Κάντε μια στάση εκεί, για να απολαύσετε την περαντζάδα και την ασταμάτητη κίνηση. Η πρωτεύουσα του νησιού, έχει διατηρήσει σπουδαία δείγματα του λαμπρού παρελθόντος, αλλά και της εξαιρετικής πολιτισμικής πορείας της. Είναι μια οργανωμένη και ζωντανή πόλη, με έντονη νυχτερινή ζωή που καλύπτει κάθε απαίτηση και ανάγκη σε θέματα ξενοδοχείων, εστιατορίων και διασκέδασης.

Σημαντικά Χωριά

Μόλυβος

Ο Μόλυβος είναι μια από τις πιο τουριστικές περιοχές της Λέσβου. Βρίσκεται σε απόσταση 62 χλμ. βορειοδυτικά από την πρωτεύουσα του νησιού και χαρακτηρίζεται από την απaráμιλλη φυσική

του ομορφιά και τη γραφική του αρχιτεκτονική. Επίγειο της περιοχής αποτελεί το επιβλητικό βυζαντινό κάστρο που δεσπόζει στην περιοχή καθώς στεφανώνει όλο το λόφο πάνω από τον Μόλυβο και αποτελεί πόλο έλξης για τους επισκέπτες του νησιού. Ο σημερινός οικισμός είναι απλωμένος γύρω και κάτω από το κάστρο. Όλα τα σπίτια έχουν χτιστεί με πέτρα ή ξύλο και η δομή τους είναι εντυπωσιακά πυκνή ανάμεσα σε ένα δίκτυο καλντεριμιών. Μαζί με τις αυλές και τα μπαλκόνια συνθέτουν ένα σύνολο ξεχωριστής ομορφιάς και εξαιρετικού πολεοδομικού ενδιαφέροντος, που δικαίως έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο. Τα σπίτια του οικισμού με τη παραδοσιακή αρχιτεκτονική, πολλά εκ των οποίων χρονολογούνται από τον 18ο αιώνα, συμπληρώνουν την όμορφη εικόνα. Κατασκευασμένα από πέτρα και ξύλο και βαμμένα με έντονα χρώματα παρουσιάζουν μια εικόνα γραφική και ρομαντική. Οι πλακόστρωτοι δρόμοι, τα μονοπάτια που οδηγούν στις παλιές γειτονιές, οι εκκλησίες και οι μαγευτικές ακρογιαλιές ολοκληρώνουν τη παραμυθένια ομορφιά.

Η ιστορία του τόπου χάνεται στα βάθη των αιώνων. Εδώ άκμασε η αρχαία Μήθυμνα τα ερείπια της οποίας θα δείτε σε

κοντινή σε απόσταση από το σημερινό οικισμό του Μόλυβου. Θα δείτε τμήμα τειχών της αρχαίας πόλης, λείψανα αρχαίου ναού, τάφους και μεταγενέστερα κτίσματα ρωμαϊκής περιόδου. Από τα αξιοθέατα της περιοχής αξίζει να επισκεφθείτε το αρχαιολογικό μουσείο το οποίο φιλοξενεί μια αξιόλογη αρχαιολογική συλλογή που περιλαμβάνει ευρήματα από τις ανασκαφές στην αρχαία Μήθυμνα. Τα σπίτια στα οποία έζησαν οι λογοτέχνες Αργύρης Εφταλιώτης και Ηλίας Βενέζης. Επίσης, αξίζει να δείτε τις τούρκικες βρύσες και τα λουτρά του περασμένου αιώνα.

Κατά την παραμονή σας στο Μόλυβο θα κολυμπήσετε στην ομώνυμη παραλία που διακρίνεται για το φυσικό της κάλλος και την άρτια οργάνωσή της. Σε απόσταση 4 χλμ. από το Μόλυβο βρίσκεται η υπέροχη παραλία της Εφταλούς. Διαθέτει υπέροχη θέα που φτάνει ως τα μικρασιατικά παράλια, ενώ τα πεντακάθαρα νερά της προσφέρονται για κολύμπι. Τη παραλία αυτή προτιμούν και αρκετοί γυμνιστές. Εδώ βρίσκονται και οι ομώνυμες ιαματικές πηγές.

Πέτρα

Η Πέτρα είναι ένα όμορφο παραθαλάσσιο χωριό που έχει εξελιχθεί σε τουριστικό θέρετρο. Βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της Λέσβου και απέχει 57 χλμ. από τη

Μυτιλήνη. Ιδιαίτερα εντυπωσιακή είναι η παραδοσιακή αρχιτεκτονική του οικισμού. Τα παλιά και καλοδιατηρημένα σπίτια που εκτείνονται γύρω από ένα τεράστια βράχο, από τον οποίο πήρε τα όνομά του και το χωριό.

Στην κορυφή του βρίσκεται ένα από τα σημαντικότερα θρησκευτικά μνημεία του νησιού και αναμφισβήτητα το πιο

αξιόλογο της περιοχής. Πρόκειται για την εκκλησία της Παναγίας της Γλυκοφιλούσας, που κτίστηκε στις αρχές του 18ου αιώνα. Για να φτάσετε σ' αυτή θα πρέπει να ανεβείτε τα 114 λαξεμένα στο βράχο σκαλοπάτια. Σύμφωνα με την τοπική παράδοση την εικόνα της Παναγίας μετέφερε με το πλοίο του ένας καπετάνιος. Το βράδυ αντιλήφθηκε ότι η εικόνα είχε χαθεί. Τότε παρατήρησε ένα παράξενο φως στην κορυφή του βράχου. Εκεί βρήκε την εικόνα και αποφάσισε να κτίσει την εκκλησία. Η Πέτρα διαθέτει μια υπέροχη παραλία. Η αμμουδιά της εκτείνεται σε μήκος 3 χλμ. ενώ τα πεντακάθαρα νερά της προσφέρονται για κολύμπι και θαλάσσια σπορ. Είναι μια οργανωμένη πλαζ που παρέχει στους λουόμενους όλες τις σύγχρονες ανέσεις και υπάρχει η κατάλληλη υποδομή για θαλάσσια σπορ και παιχνίδια. Στην Πέτρα θα βρείτε ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού το Πνευματικό Κέντρο του δήμου διοργανώνει το "Πετρανό καλοκαίρι" που περιλαμβάνει πολιτιστικές εκδηλώσεις και έκθεση παραδοσιακών προϊόντων. Επίσης, αξίζει να παραβρεθείτε στη γιορτή της σαρδέλας που διοργανώνεται τον Αύγουστο στο γραφικό λιμανάκι της Πέτρας.

Καλλονή

Η Καλλονή βρίσκεται στο μέσον του νησιού και γνωρίζει τα τελευταία χρόνια αλματώδη ανάπτυξη σε όλους τους τομείς, αφού αποτελεί οικονομικό και εμπορικό κέντρο. Κάθε χρόνο προσελκύει

πολλούς τουρίστες και επειδή διαθέτει αξιόλογες υποδομές, αλλά και γιατί έχει μοναδικές φυσικές ομορφιές και αξιοθέατα.

Τα αρχαιολογικά ευρήματα και τα διάσπαρτα λείψανα τειχών, σφονδύλων, κιονόκρανων, αγγείων, τα ερείπια ναών, οι βωμοί, τα αντικείμενα, τα νομίσματα σκορπισμένα σε μια έκταση που ξεπερνά τα 2.500 τετραγωνικά μέτρα σηματοδοτούν το ιστορικό παρελθόν και τον σημαντικό πολιτισμό των δύο πόλεων, που χάθηκαν από μεγάλο σεισμό στα 231 π.Χ. Δύο ήταν επίσης οι φυσικοί παράγοντες που προσδιόρισαν και προσδιορίζουν και σήμερα ακόμα τον πλούτο της Καλλονής και της περιοχής της: ο Κόλπος Καλλονής, που στην αρχαιότητα λόγω της Πύρρας, ονομαζόταν "Πυρραίων Εύριπος" και ο "Εύδενδρος" κάμπος της, όπως τον ονόμαζαν οι αρχαίοι Έλληνες. Ήταν πάντοτε και παραμένει λιμάνι εμπορικό, τόπος παραγωγής εκλεκτών ψαριών και οστρακοειδών αλλά και τόπος διακοπών και μελέτης της φύσης από τα χρόνια του Αριστοτέλη.

Ο κάμπος της Καλλονής που είναι η μεγαλύτερη πεδιάδα του νησιού, με τα πολλά νερά, το πλούσιο χώμα, τον ήλιο αποτελεί το καταπράσινο κέντρο της Λέσβου και κατοικείται πυκνά, λόγω του πλούτου του, από την αρχαιότητα. Εδώ ο μεγάλος φιλόσοφος και οι μαθητές του Θεόφραστος και Φαινίας ο Ερέσιος έθεσαν τα θεμέλια της φυσικής ιστορίας μελετώντας τα φυτά, τα θαλασσινά, και τα ψάρια της περιοχής του Κόλπου που είναι μοναδικά (κωβιοί, κουτσουμούρες, σαρδέλες, χτένια, αστερίες κ.α.). Διατρέχοντας τους αιώνες η Καλλονή που τα βυζαντινά χρόνια ήταν μια από τις πλουσιότερες πόλεις αναγεννήθηκε πολλές φορές από τις στάχτες, που άφηναν πίσω τους θεομηνίες και φυσικές καταστροφές αλλά και οι επιδρομές κουρσάρων στη διάρκεια του Μεσαίωνα, χάρη στη θέληση των κατοίκων της.

Κέντρο και φάρος ορθοδοξίας και πολιτισμού προσδιόρισε σε σημαντικό βαθμό το επίπεδο παιδείας στο νησί με τα ιστορικά της Μοναστήρια. Εδώ στην Ι. Μονή Λειμώνος λειτούργησε από το 1530 το πρώτο σχολείο αρρένων για κληρικούς και λαϊκούς και στην Ι. Μονή της Παναγιάς της Μυρσινιώτισσας, το πρώτο σχολείο θηλέων της Ελλάδας, χάρη στη φροντίδα του ιδρυτή των Μονών Αγίου Ιγνατίου Αγαλλιανού. Εδώ στην Καλλονή θα λειτουργήσει και το πρώτο σχολείο μέσης εκπαίδευσης του νησιού, η περίφημη "Επαρχιακή Ελληνική Σχολή", στα 1804 απ' όπου θα αποφοιτήσουν

οι δάσκαλοι που θα επανδρώσουν τα υπόλοιπα σχολεία του νησιού. Ο οικονομικός πλούτος της περιοχής θα οδηγήσει μετά το 1912 και την απελευθέρωση από την τουρκική κατοχή, στην πνευματική και πολιτιστική άνθιση του τόπου, όπως συνέβη και με το υπόλοιπο νησί.

Σίγρι

Ένα ψαράδικο χωριό, με άλλη ομορφιά, με άλλον αέρα, μ' άλλο στυλ, μ' άλλο χρώμα, φαντάζει ξεκομμένο από το υπόλοιπο νησί. Η θέση

του οριοθετείται στο Δ. άκρο της Λέσβου, 94χλμ μακριά από την πρωτεύουσα του νησιού.

Αναφέρεται ότι κατοικήθηκε από Τούρκους εξόριστους που έργο τους είχαν να κουρσεύουν τα πλοία που άραζαν στον ασφαλή του όρμο. Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου, στην είσοδο του χωριού, χτίστηκε το 1912 απ' τους πεζοναύτες που απελευθέρωσαν τη Λέσβο. Σε καλή κατάσταση σώζεται το κάστρο του χωριού, που χτίστηκε απ' τους Τούρκους το 1757. Είναι μικρό σε έκταση με προμαχώνες, πύργους και μπουκαπόρτες. Στη θέση “Παλιόκαστρο”, Β., υπάρχουν βυζαντινά και μεσαιωνικά ερείπια.

Το Σίγρι είναι το μεγαλύτερο φυσικό λιμάνι του νησιού, μια που ο όρμος του προστατεύεται με μοναδικό τρόπο από το Μεγαλονήσι ή αλλιώς τη Νησιώπη όπως είναι γνωστό το νησί που εκτείνεται κατά μήκος των ακτών του Σιγρίου. Στο νησί τούτο, υπάρχει ένας μεγάλος επιβλητικός φάρος, το εκκλησάκι του Αγίου

Γεωργίου, θαυμάσιοι κορμοί απολιθωμένων δένδρων που ξεκινούν από τη στεριά και εκτείνονται στη θάλασσα.

Το χωριό διαθέτει μια όμορφη πλαζ με ψιλή άμμο και παγωμένα νερά. Τα αρμιρίκια της έρχονται να χαρίσουν την πολυπόθητη δροσιά του καλοκαιριού, ενώ τα παραδοσιακά ταβερνάκια αγκιστρωμένα στους γύρω βράχους, υπόσχονται καλό φαγητό και κυρίως φρέσκο ψάρι. Η περιοχή “κρύβει” ίσως τις πιο ωραίες αμμουδιές του νησιού με ψιλή καθαρή άμμο, ρηγά νερά και μικρά φανταστικά κοχύλια: Τα Λείμενα ο Κοχυλοποταμός και αρκετά πιο μακριά τη Τσιχλιώντα. Όλες αυτές απλώνονται ξεχασμένες στο δρόμο (χωματόδρομο) που ενώνει το Σίγρι με την Ερεσό.

Η πρόσβαση σ’ αυτές δεν είναι και τόσο εύκολη. Ίσως γι’ αυτό κρατούν πεισματικά την ομορφιά τους. Εκτεθειμένη στο μάτι του Βοριά και σε απόσταση 4 περίπου χιλιόμετρα, από το χωριό θα βρείτε μια μεγάλη όμορφη παραλία τη Φανερωμένη, όπως είναι γνωστή στους ντόπιους. Τα νερά εδώ είναι πιο “άγρια”, πιο βαθιά, πιο κρυστάλλινα πιο γαλανά.

Στη μέση περίπου της παραλίας, στους πρόποδες του βουνού “Σκοπός”, βρίσκεται η εκκλησία της Παναγίας της Φανερωμένης μέσα σε βράχο, όπου διακρίνεται λαξευμένη η σκήτη του ασκητή Θεοφανούς. Το Σίγρι είναι ταυτισμένο με το απολιθωμένο δάσος που εκτείνει στη γύρω περιοχή.

Μη ξεχάσετε να επισκεφτείτε το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Για τους λάτρες του ψαροτούφεκου και της καθετής το Σίγρι είναι από τα πιο κατάλληλα μέρη στη Λέσβο. Πρέπει να έχετε όμως σκάφος για να επισκεφτείτε τους καλούς ψαρότοπους. Για τους σερφερ υπάρχει σχεδόν σε καθημερινή βάση τους καλοκαιρινούς μήνες, βοριαδάκι 4-5 Β. Κατάλληλες παραλίες για Surfing το Λιμάνι, τα Λείμενα και η Φανερωμένη.

Ερεσός

Χτισμένη τέσσερα χιλιόμετρα πάνω από τη θάλασσα ανάμεσα σε ξερούς ηφαιστιογενείς όγκους η κωμόπολη της Ερεσού διατηρεί ατόφιο το παραδοσιακό της χρώμα. Τα θαυμάσια αρχοντικά που στολίζουν το χωριό μαρτυρούν την οικονομική και πολιτισμική άνθηση

που γνώρισε ο τόπος.

Η ευρύχωρη πλατεία του χωριού με τον θεόρατο πλάτανο στη μέση προσφέρεται για δροσιά και ξεκούραση.. Περιμετρικά της πλατείας απλώνονται τα δημόσια κτίρια -το δημαρχείο, το ταχυδρομείο, η αστυνομία- ενώ, οι τρεις εκκλησίες, η Παναγία, ο Άγιος Κωνσταντίνος, και η Αγία Ειρήνη με το εξαιρετικής τέχνης ξύλινο τέμπλο, βρίσκονται στο εσωτερικό του χωριού. Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει το "Θεοφράστειον", ένα από τα πιο όμορφα διδακτήρια της Λέσβου με αρκετά στοιχεία νεοκλασικής αρχιτεκτονικής. Κατασκευάστηκε- μετά από πρωτοβουλία των μεταναστών στην Αμερική - το 1928 (1925 - 1928). με αρχιτέκτων τον Αθανάσιο Δεμίρη,. Διαθέτει βιβλιοθήκη με 2070 βιβλία Σήμερα στο κτίριο αυτό στεγάζονται το Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό Σχολείο και το Γυμνάσιο Ερεσού.

Ηρεμία και γαλήνη χαρακτηρίζουν την καλοκαιρινή ατμόσφαιρα της κωμόπολης της Ερεσού σε σχέση με την πολύβουη ζωή της Σκάλας. Άλλωστε, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού συμπεριλαμβανομένων και των δημοτικών αρχών -δημαρχείο, αστυνομία- μετακομίζει κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού στη Σκάλα για τις ανάγκες του τουρισμού ή μεταφέρεται στον κάμπο όπου ασχολείται με γεωργικές εργασίες. Η συνήθεια αυτή έχει τις

ρίζες της σε παλαιότερες εποχές και ήταν διαδεδομένη σε πολλά χωριά της Λέσβου.

Μανταμάδος

Ο Μανταμάδος βρίσκεται σε απόσταση 37χλμ από τη Μυτιλήνη και σε υψόμετρο 150μ. Το χωριό είναι κτισμένο μέσα σε λαγκαδιά και δε φαίνεται. Όχι μόνο γιατί η θέση του ήταν έτσι διαλεγμένη για να προστατεύεται από τους

επιδρομείς αλλά και γιατί και το χρώμα του είναι δεμένο με τον γύρω τόπο, αφού οι πέτρες των σπιτιών προέρχονται από τα γύρω βουνά. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την καλλιέργεια της ελιάς ιδιαίτερα όμως με την κτηνοτροφία. Το όνομά του προέρχεται από την τουρκική λέξη μαντάς που σημαίνει βόδι

. Ενδιαφέρουσα είναι η εκκλησία του Αγίου Βασιλείου, στο κέντρο του χωριού, που χτίστηκε το 1750. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο της είναι από τα ωραιότερα που υπάρχουν σε ελληνικές εκκλησίες.

Εδώ η αγγειοπλαστική ήταν μια από τις πρώτες απασχολήσεις των κατοίκων και περίφημα ήταν τα μανταμαδιώτικα κουμάρια. Η παράδοση αυτή συνεχίζεται. Η έφεση για τη λαϊκή χειροτεχνία ώθησε και την ανάπτυξη της κατεργασίας του ξύλου της ελιάς. Ο Μανταμάδος έχει λαμπρή πνευματική παράδοση. Αν βρεθείτε στο χωριό σταματήστε οπωσδήποτε στην μικρή του πλατεία

και δοκιμάστε τα γαλακτοκομικά του προϊόντα, κυρίως όμως μη ξεχάσετε να πάρετε γιαούρτι Μανταμάδου, φτιαγμένο με τον παλιό αυθεντικό τρόπο, μέσα στις παραδοσιακές πήλινες "γραγούδες"..

Ωραίες είναι και οι παραθαλάσσιες τοποθεσίες της περιοχής, όπως ο Άγιος Στέφανος με τη θαυμάσια ακροθαλασσιά του η "Λαγκάδα" με ωραία αμμουδιά για, το "Καλοστάσι", με την πεντακάθαρη θάλασσα, το ακρωτήρι "Παλιός" μια γραφική τοποθεσία με λίγα σπιτάκια ψαράδων όπου υπήρχε μεγάλο χωριό, που εγκαταλείφθηκε εξ αιτίας των επιδρομών των Σαρακηνών. Η περιοχή θεωρείται καλός ψαρότοπος.

Τα μικρά νησάκια που βρίσκονται περίπου 1 χμ απ' την ακρογιαλιά, τα Τοκμάκια, και ειδικά το Ασπρονήσι είναι καταπληκτικά. Για τους τυχερούς λοιπόν που διαθέτουν έστω και μία ψαρόβαρκα δεν πρέπει να χάσουν την εμπειρία

Αγιάσος

Ίσως ένα από τα πιο γραφικά και ωραιότερα χωριά της πατρίδας μας, η Αγιάσος, χτισμένη στους πρόποδες του όρους Όλυμπος στη Λέσβο, μαγνητίζει τον

επισκέπτη με τη σπάνια ομορφιά της. Η Αγιάσος είναι χτισμένη αμφιθεατρικά στις ανατολικές παρειές του όρους Όλυμπος και έχει υψόμετρο 460 μέτρων

Η Αγιάσος διατηρεί αναλλοίωτα στοιχεία παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και έχει ανακηρυχθεί παραδοσιακός οικισμός. Παρόλο που δεν είναι παραθαλάσσιος οικισμός, έχει μεγάλη τουριστική κίνηση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στην Αγιάσο βρίσκεται η εκκλησία της Παναγίας της Αγιάσου, η οποία γιορτάζει το Δεκαπενταύγουστο. Γίνεται μεγάλο πανηγύρι, ενώ κάτοικοι από όλο το νησί της Λέσβου συρρέουν στην Αγιάσο, ακόμη και διανύοντας τη διαδρομή με τα πόδια. Το μοναστήρι χτίστηκε για να στεγάσει την εικόνα που μετέφερε ο μοναχός Αγάθωνας από την Ιερουσαλήμ. Από την επιγραφή που έφερε η εικόνα («ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ ΑΓΙΑ ΣΙΩΝ») προέρχεται το όνομα της Αγιάσου. Η φράση Αγία Σιών με την οποία συνήθιζαν να χαρακτηρίζουν την εικόνα και το μοναστήρι οι προσκυνητές παραφθάρθηκε σε Αγιασων και στη συνέχεια σε Αγιάσος.

Ο “Κήπος της Παναγίας”, μια καταπράσινη και ολόδροση περιοχή που εδώ ο επισκέπτης θα βρει ένα θεόρατο αιωνόβιο πλάτανο, στη σκιά του οποίου μπορεί να ξεποστάσει απολαμβάνοντας μια όμορφη θέα του χωριού από κάτω προς τα πάνω.

Ο Ιερός Ναός της Αγίας Τριάδας βρίσκεται στην περιοχή “Καμπούδι” στην πάνω είσοδο του χωριού. Είναι ο δεύτερος μεγάλος ναός της Αγιάσου. Χτίστηκε το 1870 και είναι πιστό αντίγραφο της εκκλησίας της Παναγίας και των άλλων βασιλικών του 18ου αιώνα της Λέσβου. Έχει πολλές αξιόλογες εικόνες, μερικές από τις οποίες χρονολογούνται από τον 17ο αιώνα. Άξιο μνείας είναι το καμπαναριό της εκκλησίας, μικρό και κομψό.

Πλωμάρι

Μια σχετικά νέα πόλη που κτίστηκε το 1842 , όταν σταμάτησαν οι πειρατικές διαδρομές και οι κάτοικοι κατέβηκαν στη θάλασσα από το Μεγαλοχώρι (11 χλμ βόρεια).

Με τα χρόνια το Μεγαλοχώρι υποβαθμίστηκε και το Πλωμάρι έγινε πρωτεύουσα της επαρχίας. Είναι σημαντικό λιμάνι με μεγάλη εμπορική και τουριστική κίνηση, πνευματική ζωή πολλά αξιοθέατα και ωραίες παραλίες.

Οι κεραμιδιένιες στέγες, που κατεβαίνουν κλιμακωτά από το λόφο προς τη θάλασσα δεν μπορούν παρά να ενθουσιάσουν από τη πρώτη κιόλας στιγμή τον επισκέπτη.

Το Πλωμάρι συνδυάζει την ηρεμία των διακοπών και τη ζωντάνια της αναψυχής. Η φιλοξενία στη νησιώτικη αυτή γωνιά της Ελλάδας, αποτελεί δεδομένο της καθημερινής ζωής των κατοίκων του. Εδώ θα βρείτε άρτια εξοπλισμένα ξενοδοχεία, κάθε κατηγορίας, με όλες τις προσφερόμενες υπηρεσίες, παραλιακές ταβέρνες, ζαχαροπλαστεία με παραδοσιακά παρασκευάσματα και κέντρα διασκέδασης με σύγχρονη και ζωντανή νησιώτικη μουσική. Εδώ όμως θα βρείτε και πολλές ποτοποιίες με μεγάλη παράδοση στη παραγωγή ούζου. Το ούζο Πλωμαρίου είναι πασίγνωστο και εξαιρετικό, γι' αυτό πρέπει οπωσδήποτε να το δοκιμάστε.

Οι Πλωμαρίτες διακρίθηκαν ως ναυτικοί και έχουν αξιόλογη παράδοση στα γράμματα. Πλούσια είναι η προσφορά της Λέσχης “Βενιαμίν ο Λέσβιος”.

Κατά τα μέσα του 19ου αιώνα, το Πλωμάρι αναδείχτηκε στο μεγαλύτερο βιοτεχνικό, εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο της

Λέσβου, μετά την πρωτεύουσα, τη Μυτιλήνη. Λόγω δε της παράκτιας θέσης του, εξελίχθηκε επιπλέον σε σημαντικό κόμβο για τη ναυτιλία και το θαλάσσιο εμπόριο.

Γέρα

Η Γέρα με τον περίφημο κόλπο του μαγεύει κάθε περαστικό. Αποτελείται από τα χωριά Παπάδος, Παλαιόκηπος, Μεσαγρός, Σκόπελος, Πλακάδος και Πέραμα, τα οποία υμνεί σε ένα ποίημά του και ο Γεραγώτης - από την καταγωγή της μητέρας του - Οδυσσέας Ελύτης.

Στον Παπάδο με τα υπέροχα γραφικά αρχοντικά ξεχωρίζει για την ομορφιά και την ιστορία του, το αρχοντικό Βρανά, όπου έμενε η μητέρα του νομπελίστα ποιητή Οδυσσέα Ελύτη, και τώρα στεγάζεται το Δημαρχείο.

Σε μικρή απόσταση είναι ο Μεσαγρός με το ερειπωμένο πλέον τζαμί του. Μόνο ο μιναρές του έχει μείνει ανέπαφος και εντύπωση προκαλεί ότι μέσα στην ημισέληνό του διακρίνεται ο Χριστιανικός Σταυρός. Αξιοθέατα αποτελούν επίσης ο ναός της Ζωοδόχου Πηγής (με το μισό τέμπλο του ναού να είναι από ξύλο και το άλλο μισό από μάρμαρο) και ο φούρνος με την τοιχογραφία του Θεοφίλου, που απεικονίζει σκηνές από την παραγωγή ψωμιού.

Στο Σκόπελο, το μεγαλύτερο χωριό της Γέρας, εντυπωσιάζει η πλατεία με τα πλατάνια και τη μαρμάρινη κρήνη. Ακόμη, ο Σκόπελος είναι γνωστός για τα "λαγούμια της Μαγδαληνής", τις μεγάλου μήκους πρωτοχριστιανικές κατακόμβες που βρίσκονται κάτω από το ναό της Αγίας Μαγδαληνής. Η περιοχή, βρίσκεται

στους πρόποδες του Καρυώνα, ενός καταπράσινου βουνού που προσφέρεται για πεζοπορία με θέα στον κόλπο της Γέρας.

Στον Παλαιόκηπο ξεχωρίζει ο ναός του Αγίου Ερμού, με το ξυλόγλυπτο τέμπλο του. Στην Ευρειακή υπάρχει οργανωμένη παραλία και αρκετά συγκροτήματα ενοικιαζόμενων δωματίων καθώς και καταστημάτων εστίασης. Από τον Πλακάδο, το μικρότερο χωριό της Γέρας, ξεκινά ένας αγροτικός δρόμος που βγάζει στο "Σορόκο", μια όμορφη δασική περιοχή με καταπληκτική θέα.

Το Πέραμα, αποτελεί το λιμάνι της Γέρας, και για χρόνια ήταν το εμπορικό κέντρο της περιοχής. Συνδέεται πορθμιακά με την απέναντι ακτή της Κουντουρουδιάς. Εδώ βρίσκεται και το πρώην βυρσοδεψείο "Σουρλάγκα", το μεγαλύτερο των Βαλκανίων.

Το Πέραμα, παρουσιάζει τις περισσότερες επιλογές για νυχτερινή διασκέδαση, με γραφικές ταβέρνες παραδοσιακή κουζίνα, και μπαρ που σφύζουν από νεολαία. Από εδώ ξεκινά ένας δρόμος με κατεύθυνση το στόμιο του κόλπου. Εκεί υπάρχουν οι πολύ όμορφοι ψαράδικοι οικισμοί, το Μάρμαρο, οι Πύργοι, ο Αύλωνας και τα Φτέλια, με γραφικές ταβερνούλες, που σερβίρουν νόστιμους θαλασσινούς και άλλους μεζέδες.

Τέλος, σημαντικότερο πόλο έλξης για ντόπιους και ξένους αποτελεί η παραλία στο Τάρτι με τα βαθυγάλαζα νερά και την καθαρή αμμουδιά του. Κάθε καλοκαίρι τραβάει πλήθος τουριστών, που μετά το μπάνιο τους απολαμβάνουν φρέσκο ψάρι και κάθε λογής άλλες λιχουδιές στα ταβερνάκια της περιοχής. Αξιόλογες παραλίες είναι επίσης τα Τσίλια, τα Φαρά, το Λιγονάρι, και το Τσάφι.

Παράκοιλα

Ένα από τα πιο παραγωγικά χωριά της Λέσβου. Απέχει από την πόλη της Μυτιλήνης 51,7χλμ. Από τη μια οι πορτοκαλεώνες της περιοχής που σκορπούν μεθυστικά αρώματα την εποχή της ανθοφορίας, και από την άλλη ο ολοπράσινος κάμπος καθιστούν τη θέση του χωριού πολύ προνομιούχα.

Στην κορυφή του βουνού Ισσα, στα σύνορα Παρακοίλων - Ανεμώνιας, σε Β. κατεύθυνση από το χωριό υπάρχει πύργος διαστάσεων και γύρω του λείψανα αρχαίου οικισμού. Στην κορυφή του λόφου είναι χτισμένο το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, στο οποίο παρατηρούνται αρχιτεκτονικά μέλη παλιού κτίσματος με ανάγλυφες παραστάσεις και διακοσμήσεις.

Η αρχαία κώμη “Παράκελα” ήταν χτισμένη έξω απ’ το κάστρο. Στα Ν. των Παρακοίλων υπήρχαν τα μικρά χωριά Ανδροντικάδος και Χώρα που οι κάτοικοί τους τα εγκατέλειψαν σε άγνωστο χρόνο, και συγκεντρώθηκαν πάνω στο ύψωμα, “παρά την κοιλάδα”. Έτσι το νέο χωριό πήρε το όνομα Παράκοιλα.

Εκτεταμένη ακρογιαλιά αρχίζει σε απόσταση ενός χιλιομέτρου απ’ το χωριό, απ’ το γραφικό ψαρολίμανο στα Ν. και τελειώνει στον κάβο “Μεδούσι”. Η ακτή προσφέρεται για κολύμπι και για ψάρεμα.

Στα βουνά πάνω από τα Παράκοιλα ευδοκιμούν και τα ροδόδεντρα (*Rhododendron luteum* Οικ. Ericaceae), που αποτελούν μοναδικά στο είδος τους σ’ όλη την Ευρώπη.

Αναπτυγμένη είναι η βιοτεχνία νημάτων. Τα Παράκοιλα φημίζονται για τις φλοκάτες, τις κουβέρτες και τα κιλίμια τους.

Θρησκευτικά μνημεία

Μοναστήρι Άγιου Ραφαήλ

Ο Άγιος Ραφαήλ, βρίσκεται Β.Α. και σε απόσταση 12 χλμ από την Λεσβιακή πρωτεύουσα χτισμένος πάνω σε ελαιόφυτο ύψωμα, που φέρει το όνομα "Καρυές". Η σημερινή Μονή χτίστηκε στην θέση

Παλαιοχριστιανικής βασιλικής, λείψανα της οποίας υπάρχουν στον χώρο: τοιχογραφίες, κόκκινο πλακόστρωτο δάπεδο, η στοά αγιάσματος, καθώς και η εικόνα του Παντοκράτορα (14ος αιώνας), φύλλα μεμβράνης από χειρόγραφο Ευαγγέλιο και άλλα αξιόλογα εκκλησιαστικά αντικείμενα. Στην μοναστηριακή της ζωή διακρίνουμε τρεις περιόδους: (α) από τον 10ο αιώνα έως το 1235 - έτος καταστροφής της από πειρατική επιδρομή - με τελευταία ηγουμένη την Αγία Ολυμπία, (β) από το 1433 έως το 1463 - έτος καταστροφής της από τους Τούρκους κατακτητές - με τελευταίο ηγούμενο τον Άγιο Ραφαήλ και (γ) από το 1962 έως σήμερα.

Πρόκειται για γυναικεία Μονή, η οποία ανεγέρθηκε και λειτουργεί προς τιμή του Αγίου Ραφαήλ - τα άγια λείψανα του οποίου βρέθηκαν στο χώρο, μαζί με των Αγίου Νικολάου και Αγίας Ειρήνης, οι οποίοι μαρτύρησαν το 1463 - βάσει Ν.Δ. του 1962. Αρχικά ανεγέρθηκε το Καθολικό και ακολούθησε η ανέγερση κελιών, ξενώνων και του ναού της Αγίας Μαγδαληνής. Όλες οι

εργασίες και διακοσμήσεις έγιναν με εισφορές και δωρεές χριστιανών και με τις φροντίδες επιτροπής της Ιερής Μητρόπολης Μυτιλήνης. Τα εγκαίνια της Μονής έγιναν το 1969.

Η μοναστική αδελφότητα - έως σήμερα - βρίσκεται υπό την άγρυπνη πνευματική χειραγωγή της ηγουμένης Ευγενίας Κλειδαράς, με σημαντικότετη προσωπική συμβολή στον τομέα των θεολογικών μελετών και έργων. Η πίστη που εκδηλώνεται στους φερόνυμους Αγίους της Μονής, Ραφαήλ, Νικόλαο και Ειρήνη την καθιέρωσε ως πανχριστιανικό προσκύνημα.

Αξιοσημείωτο είναι και το φυσικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο βρίσκεται χτισμένη η Μονή: πλούσια χαρακτηριστική βλάστηση ελαιοδέντρων και καταπληκτική θέα στο Αιγαίο και στα απέναντι Μικρασιατικά παράλια. Η Μονή σήμερα με τους συμπληρωματικούς χώρους και περιβόλους αποτελεί έναν μικρό οικισμό της περιοχής, που κατά πολύ συμβάλλει στην οικονομική ευημερία των ευρύτερων οικισμών με την αθρόα συρροή προσκυνητών και κυρίως κατά τους εαρινούς και θερινούς μήνες.

Μονή Αρχάγγελου Μιχαήλ

Πασίγνωστος είναι ο Μανταμάδος για το μεγάλο προσκύνημα του Ταξιάρχη του. Η εκκλησία του Αγίου βρίσκεται σε μικρή απόσταση απ' το χωριό, σ' ένα ανοιχτό, ολόφωτο

χώρο από ελιές και πεύκα. Ο αρχικός ναός χτίστηκε πριν από το 1700. Το 1879 ανοικοδομήθηκε εκ βάθρων. Το εικόνισμα του Αγίου είναι ανάγλυφο, κατασκευασμένο από άγνωστο υλικό. Ο θρύλος αναφέρει ότι το φιλοτέχνησε ένας μοναχός, από πηλό και αίμα. Στην περιοχή υπήρχε παλιό μοναστήρι. Σε μια επιδρομή τους Σαρακηνοί πειρατές έσφαξαν τους μοναχούς. Γλίτωσε μονάχα ένας που είχε σκαρφαλώσει στη στέγη. Οι Αγαρηνοί τον κυνήγησαν. Αλλά όταν τον πλησίασαν είδαν μπροστά τους να έρχεται μια μανιασμένη θάλασσα που απειλούσε να τους καταπιεί. Τρομαγμένοι άφησαν τον καλόγερο και έφυγαν. Ο μοναχός, που απέδωσε τη σωτηρία του στον Ταξιάρχη, μάζεψε πηλό και με το αίμα των σκοτωμένων συνάδελφων του έφτιαξε το εικόνισμα του Αγίου.

Ο Ταξιάρχης είναι ο προστάτης Άγιος της περιοχής αλλά και όλης της Λέσβου. Ιδιαίτερα τον σεβόταν οι Τούρκοι για τα πολλαπλά του θαύματα. Φορούσε σιδερένια παπούτσια και έτρεχε παντού να προστατεύσει τους χριστιανούς. Η μορφή του εβένινου εικονίσματος πείθει ότι είναι έργο μιας φλογερής πίστης, ενός απλού ανθρώπου. Το σκοτεινό πρόσωπο είναι γεμάτο δύναμη καθώς προβάλλει μέσα απ' το αστραφτερό ασημένιο πλαίσιο. Ο Ταξιάρχης του Μανταμάδου είναι το μοναδικό ανάγλυφο, εικόνισμα της Λέσβου. Ακόμα και σήμερα οι προσκυνητές τρέφουν ανάμεικτα συναισθήματα για αυτή τη μοναδική εικόνα. Άλλοτε αντικρίζουν το πρόσωπο του Αγίου πολύ άγριο και απόμακρο και άλλοτε πολύ ήρεμο και οικείο, πιστεύοντας ό,τι κατά αυτό τον τρόπο ο Άγιος προσπαθεί να τους περάσει διάφορα μηνύματα.

Στην εκκλησία του Αγίου φυλάγεται, σαν εθνικό και θρησκευτικό κειμήλιο, ο αρχιερατικός σάκος του εθνομάρτυρα Οικουμενικού Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε. Τον σάκο αυτό αγόρασε σε δημοπρασία ο μανταμαδιώτης μητροπολίτης Πορφύριος Φωτιάδης ο οποίος κατά τον απαγχονισμό του Πατριάρχη ήταν Πρωτοσύγκελος των Πατριαρχείων. Μετά τον θάνατό του οι συγγενείς του τον δώρισαν στο Προσκύνημα. Υπάρχουν ακόμα, παλιό χρυσοκέντητο επιτραχήλιο του 1656, παλιά ευαγγέλια και εκκλησιαστικά βιβλία. Ανάμεσα στις εικόνες του ναού, αρκετές είναι του 16ου αιώνα. Η πηγή απ' την οποία αναβλύζει τα αγίασμα,

θεωρείται απ' τις πιο αρχαίες της Λέσβου. Στο προσκύνημα υπάρχει και ο τάφος του μητροπολίτου Πορφυρίου με εντοιχισμένη πλάκα.

Το πανηγύρι του Ταξιάρχη γίνεται την Κυριακή των Μυροφόρων και παίρνει μεγάλη θρησκευτική λαμπρότητα. Χιλιάδες πιστών συρρέουν απ' όλα τα μέρη του νησιού με τις τεράστιες λαμπάδες τους και τα αναθήματά τους για να ευχαριστήσουν τον Άγιο. Το Πανηγύρι συνδέεται και με το αρχαιολατρικό έθιμο της ζωοθυσίας. Το ζώο σφάζεται αφού ευλογηθεί απ' τον παπά, πρῶο, χωρίς να προβάλλει καμία αντίσταση! Το έθιμο δείχνει πόσο παλιά είναι η λατρεία του Αγίου. Η εκκλησία γιορτάζει και στις 8 Νοεμβρίου.

Παναγιά της Αγιάσου

Στο κέντρο της Αγιάσου, βρίσκεται ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου. Η εκκλησία είναι γνωστή κυρίως για τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της

Βρεφοκρατούσας. Η εκκλησία στεγάζει Εκκλησιαστικό Μουσείο με μια σημαντική συλλογή χειρογράφων, σκευών και άλλων εκκλησιαστικών αντικειμένων.

Το 1170 οι καλόγεροι της Καρυάς έχτισαν - με άδεια του τότε διοικητή Λέσβου Κωνσταντίνου Βαλέριου - την εκκλησία της Παναγίας, στο ύψωμα που βρισκόταν τα οστά του Αγάθωνα. Ο ναός ολοκληρώθηκε και εγκαινιάστηκε το 1173. Διατηρήθηκε επί 633 χρόνια. Γύρω στην εκκλησία σχηματίστηκε ένας μικρός οικισμός ο οποίος εξελίχτηκε με την πάροδο του χρόνου σε μεγάλη και αξιόλογη κωμόπολη. Όταν το νησί υποδουλώθηκε στους Τούρκους,

πολλοί χριστιανοί πήραν τις οικογένειές τους και κατέφυγαν στην εκκλησία της Παναγίας για να σωθούν.

Επειδή όμως ο πρώτος ναός ήταν πλέον ετοιμόρροπος και επικίνδυνος, λόγω της φθοράς του χρόνου, κατά το έτος 1806 με την πρωτοβουλία του τότε Μητροπολίτη Μυτιλήνης Ιερεμίου και των προκρίτων της Αγιάσου κατεδαφίστηκε και κτίστηκε νέος ναός, μεγαλύτερος, παρόλο που οι τουρκικές αρχές είχαν δώσει αυστηρή εντολή να αναγερθεί ο νέος ναός πάνω στα θεμέλια του παλιού. Ο διάκοσμος του ναού ήταν βαρύτατος, όπως και του παλιού, γιατί τα δωρήματα των χριστιανών ήταν πλούσια. Ο ναός απέκτησε ωραία έργα εκκλησιαστικής ξυλογλυπτικής, όπως το τέμπλο, το θρόνο, τον άμβωνα, τα προσκυνητάρια. Από το 1783 είχε διαλυθεί το Μοναστήρι του Αγάθωνα και ο ναός είχε γίνει Ενοριακός της Κοινότητας και Ενορίας Αγιάσου.

Ενώ οι τεχνίτες εργαζόταν ακόμη για τα έργα της ξυλογλυπτικής, ξαφνικά, τη νύχτα της 6ης του Αυγούστου 1812, ο ναός έγινε παρανάλωμα της μεγάλης φωτιάς που αποτέφρωσε μεγάλο μέρος της κωμόπολης. Ευτυχώς από τις εικόνες του τέμπλου μόνο μία, η εικόνα του Χριστού, καταστράφηκε, όλες δε οι άλλες διασώθηκαν.

Κατά το έτος 1815 με τις δωρεές, τις οποίες με ενθουσιασμό προσφέρουν οι Χριστιανοί της Αγιάσου, και με τους εράνους που ενεργεί ο μητροπολίτης Μυτιλήνης Καλλίνικος με απεσταλμένους του στην επαρχία, αλλά και στα απέναντι μέρη της Μικράς Ασίας, ανεγείρεται πάνω στα θεμέλια του παλιού νέος ναός, ο τρίτος στη σειρά, ο οποίος διασώζεται μέχρι σήμερα.

Ο ναός χτίστηκε με άδεια του Σουλτάνου Μαχμούτ του Β΄, που χορηγήθηκε ύστερα από αίτηση των κατοίκων της Αγιάσου, με τον όρο να μη γίνει μεγαλύτερος απ' τον παλιό. Το μήκος του ναού είναι 32,20 μ. και το πλάτος 26,20 μ. Είναι τρίκλιτη βασιλικής με τρεις κόγχες Ιερού Βήματος, τρεις Άγιες Τράπεζες (απ' τις οποίες η δεξιά είναι αφιερωμένη στον Άγιο Χαράλαμπο και η αριστερή στον Άγιο Νικόλαο), μαρμάρινο τέμπλο και μεγάλο γυναικωνίτη. Επί πολλά χρόνια ειδικοί τεχνίτες καταγίνονταν με την κατασκευή του τέμπλου, του θρόνου και του άμβωνα. Τα αφιερώματα των πιστών, οι βυζαντινές και μεταβυζαντινές εικόνες που κοσμούν το ναό,

αποτελούν ένα θησαυρό αμύθητης αξίας. Η εσωτερική διακόσμηση του ναού συμπληρώθηκε με νέο έρανο το 1838.

Μια δεύτερη πυρκαγιά, στα 1877, έκαψε σχεδόν ολόκληρο το χωριό, όχι όμως και την εκκλησία. Τα σπίτια, που μέχρι τότε ήταν από τη μέση και πάνω ξύλινα και προεξείχαν στους στενούς δρόμους χτίστηκαν ξανά πέτρινα και οι δρόμοι μεγάλωσαν. Το χωριό πήρε τη σημερινή μορφή του. Το 1971 το Προσκύνημα της Παναγίας αναγνωρίστηκε και κατά νόμο «Ιερό Προσκύνημα» και διοικείται έκτοτε από πενταμελή Επιτροπή. Το 1977 έγινε η τελευταία ριζική εσωτερική ανακαίνιση του Προσκυνηματος.

Στο μεταξύ, γύρω στο 1453, δηλαδή τότε που αλώθηκε η Πόλη από τους Τούρκους, οι Χριστιανοί του ναού βλέποντας ότι η εικόνα της Παναγίας άρχισε να καταστρέφεται από το πέρασμα του χρόνου, ανέθεσαν σ' έναν καλό αγιογράφο να κάνει ένα πιστό αντίγραφο της παλιάς εικόνας για να κρύψουν την πρωτότυπη. Η εικόνα – αντίγραφο είναι εξαιρετο έργο βυζαντινής τέχνης. Το 1838 η πρωτότυπη εικόνα βρέθηκε κρυμμένη στο εσωτερικό της νεότερης εικόνας της Παναγίας, μέσα σε ξύλινο κουτί και τυλιγμένη σε ύφασμα βουτηγμένο σε κηρομαστίχα, αλλά φοβερά κατεστραμμένη. Η αποκατάσταση των φθορών που δημιούργησε ο χρόνος έγινε με μεγάλη επιμέλεια από το Ρώσο τεχνίτη – ειδικό συντηρητή των εικόνων του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών - Βασίλειο Ραχτσέβσκι. Η παλιά εικόνα τοποθετήθηκε από τότε σε ξύλινη θήκη με διπλό κρύσταλλο μέσα σε μαρμάρινο προσκυνητάρι μπροστά στο αντίγραφο εικόνισμα της Παναγίας που βρίσκεται στο τέμπλο.

Μονή Λειμώνος

Μια συνεχής διαδρομή στην ιστορία του νησιού τους τελευταίους πέντε αιώνες. Ένα σημαντικό μοναστήρι στην καρδιά της Λέσβου, μια μοναστική πολιτεία, μία μικρογραφία του Αγίου Όρους, που ακόμη πολλοί κάτοικοι της Λέσβου αγνοούν το μεγαλείο αυτού του χώρου.

Η μονή βρίσκεται Β.Δ. της Καλλονής σε απόσταση 5km σε μια ολοπράσινη κοιλάδα. Τιμάται στο όνομα του Ταξιάρχη Μιχαήλ. Χτίστηκε το 1523, απ' το μητροπολίτη Μηθύμνης Ιγνάτιο Αγαλιανό, που ο τάφος του βρίσκεται στο γειτονικό μοναστήρι της Μυρισινιώτισσας, και η κέρα και η ποιμαντορική ράβδος του στη Μονή Λειμώνος.

Η Μονή εκτός από τον εντυπωσιακό μουσειακό πλούτο διαθέτει ήδη πάνω από 40 μικρές και μεγάλες εκκλησίες, παλαιές και νέες. Στο μέσον του μοναστηριού είναι το Καθολικό και τα παρεκκλήσια της Ζωοδόχου Πηγής, του Αγίου Ιγνατίου, Αγίου Χαραλάμπους και του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου με ωραίες τοιχογραφίες του 16ου αιώνα. Τα περισσότερα από αυτά είναι

τάματα ευλαβών προσκυνητών. Εδώ συναντώνται όλοι οι ρυθμοί των εκκλησιών και η πρωτοτυπία των τοιχογραφιών. Εδώ συνταιριάζει το παλιό με το νέο. Στη Β. πλευρά είναι τα κελιά που έχτισε ο Άγιος Ιγνάτιος. Ανάμεσα σ' αυτά βρίσκεται και το δικό του κελί, με τοιχογραφίες της Υπαπαντής του Κυρίου.

Η είσοδος γυναικών στο καθολικό του μοναστηριού, (ένας ιερός χώρος απέριγραπτα κατανοητός) απαγορεύεται. Το άβατο παραβιάστηκε το 1969 απ' την Ελευθερία Παπασωτηρίου που, σε μια εκδρομή, μπήκε την ώρα της λειτουργίας στην εκκλησία του Αγίου Ιγνατίου και άναψε το κερί της. Μόλις έγινε αντιληπτή την απομάκρυναν γρήγορα. Παλαιότερα, αναφέρει η παράδοση, όταν μια γυναίκα μπήκε στην εκκλησία του Αγίου Ιωάννη, έσπασαν όλα τα πιθάρια του μοναστηριού.

Η Μονή Λειμώνος είναι ένα από τα πιο σημαντικά μοναστήρια της Ελλάδας που διακρίνεται για τα πολύτιμα κειμήλια που εκθέτει και για την ιστορική της σημασία. Πολλοί την έχουν χαρακτηρίσει ως μικρογραφία του Αγίου Όρους.

Μονή Υψηλού

Το μοναστήρι του Υψηλού απέχει από την Ερεσό γύρω στα 15km.

Στέκεται επιβλητικό και

αγέρωχο επάνω στην υψηλότερη κορυφή που σχηματίζει η οροσειρά του Ορδύμνου, σε ύψος 511m από την επιφάνεια της θάλασσας. Η πόρτα της μονής παραμένει κλειστή από την δύση μέχρι την ανατολή του ηλίου.

Ιδρύθηκε πριν από το 800μ.Χ. από τον Όσιο Θεοφάνη της Σιγριανής, και είναι το αρχαιότερο μοναστήρι της Λέσβου. Από επιγραφή που βρέθηκε, η εκκλησία της μονής χτίστηκε το 1101. Από πατριαρχικό γράμμα του 1331 προκύπτει ότι η μονή είναι βυζαντινή. Το 1462 λεηλατήθηκε απ' τους Τούρκους. Άλλες επιδρομές στο μοναστήρι έγιναν το 1821 και το 1851. Τούρκοι άρπαξαν σημαντικό μέρος από τα βαρύτιμά του κειμήλια. Το 1967 καταστράφηκε από φωτιά το μεγαλύτερο μέρος της Δ. και της Β. πλευράς του μαζί με το καθολικό του ναού. Η αναστήλωσή του ολοκληρώθηκε με δαπάνη της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και με την φροντίδα του Μητροπολίτη Μυτιλήνης, το 1971.

Το καθολικό της μονής είναι αφιερωμένο στον Άγιο Ιωάννη το Θεολόγο, η μνήμη του οποίου τιμάται στις 8 Μαΐου.

Στο τέμπλο του ναού του, εντυπωσιάζουν έξι μεγάλες εικόνες ανάμεσα στις οποίες η εικόνα του Χριστού, της Παναγίας και του Ιωάννη του Θεολόγου βυζαντινής τεχνοτροπίας.

Στο μοναστήρι βρίσκονται χρυσοκέντητα επιτραχήλια, καλύμματα Ευαγγελίων, θαυμάσια αντιμήνσια του 1588, 1622, 1730 και 1825, με θρησκευτικές παραστάσεις, έξι λειψανοθήκες με οστά

Αγίων, επίχρυσα Ευαγγέλια και ένα πλήθος από ιερά σκεύη διαφόρων εποχών, σταυροί με ρουμπίνια και μαργαριτάρια, επίχρυσα δοχεία με καλλιτεχνικές παραστάσεις κ.ά. Ακόμη φυλάσσονται ένα πλήθος έγγραφα, χειρόγραφα και κώδικες που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους μελετητές της ιστορίας και της εκκλησιαστικής ζωής.

Παραδοσιακά Προϊόντα

Ούζο

Τι άλλο θα μπορούσε να συνοδεύσει καλύτερα τα νόστιμα ψάρια και τους άλλους μεζέδες της λεσβιακής κουζίνας,

από το γνωστό αγαπημένο ούζο, που έχει σχεδόν ταυτιστεί με το νησί. Οι πολλές ποτοποιίες αλλά και η ειδική ποικιλία γλυκάνισου που συναντάται μόνο στον τόπο μας, επιβεβαιώνουν με τον καλύτερο τρόπο την παράδοση της Λέσβου στην παραγωγή του ούζου.

Ελαιόλαδο

Ασύγκριτο σε γεύση και άρωμα και με τις καλύτερες διατροφικές ιδιότητες, το ελαιόλαδο της Λέσβου είναι ένα αληθινό δώρο της φύσης. Στο νησί υπάρχουν πάνω από 11.000.000 ελαιόδενδρα. Το

ελαιόλαδο της Λέσβου, χαρακτηρίζεται από τη λεπτόρρευση υφή, το ελαφρύ χρυσοκίτρινο χρώμα του, το ευχάριστο άρωμα και τη λεπτή διακριτική γεύση. Για την εξαιρετική του ποιότητα, το λάδι της Λέσβου έχει βραβευθεί πολλάκις σε Διεθνείς Εκθέσεις.

που το κάνει μοναδικό ορεκτικό.

Τυριά

Με μεγάλη παράδοση στα τυροκομικά προϊόντα, η Λέσβος, φημίζεται για το λαδοτύρι, τη φέτα και το κασέρι. Ύστερα από τρεις μήνες συντήρησης σε ελαιόλαδο άριστης ποιότητας, το λαδοτύρι αποκτά τη γνωστή πικάντικη γεύση του,

σαρδέλες Καλλονής, δικαιώνουν τη φήμη τους.

Σαρδέλες Καλλονής

Πασιγνωστη σε όλο τον κόσμο η σαρδέλα Καλλονής, με τη γεύση της να κατακτά κάθε χρόνο περισσότερους οπαδούς. Είτε φρέσκες, στις παραδοσιακές ψαροταβέρνες δίπλα στη θάλασσα, είτε παστές οι

Κεραμικά

Η Λέσβος, έχει επίσης μεγάλη παράδοση στα κεραμικά, στα αγγεία και στα εργόχειρα. Μία βόλτα στα σοκάκια της Αγιάσου ή του Μανταμάδου, θα σας πείσει πως το νησί δεν αποτελεί άδικα ένα από τα κέντρα της παραδοσιακής αγγειοπλαστικής.

Ξυλόγλυπτα - Αγιογραφίες

Το ξύλο της ελιάς, της καστανιάς και της καρυδιάς, μεταμορφώνεται στα χέρια των έμπειρων τεχνιτών της Λέσβου, σε υπέροχα έπιπλα ή αγιογραφίες.

Μέλι

Ευρέως γνωστό είναι και το θυμαρίσιο μέλι που μπορείτε να το συναντήσετε σε κάθε σημείο του νησιού. Σε μερικά σημεία επίσης, όπως το πευκοδάσος Καλλονής μπορείτε να δοκιμάσετε και άλλες γεύσεις

όπως το πευκόμελο ή το ανθόμελο.

Παραδοσιακές συνταγές Γυναικείων Συνεταιρισμών

Οι Γυναικείοι Συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται σε πολλές περιοχές του νησιού και πέρα από τα μοναδικά εργόχειρα, αξιοποιούν την τέχνη τους και στις τοπικές παραδοσιακές συνταγές. Γλυκά του κουταλιού, κάστανα, παστέλια, πίτες, μαρμελάδες, λικέρ, είναι μερικές

μόνο από τις "σπεσιαλιτέ" τους.

Εναλλακτικός τουρισμός

Απολιθωμένο Δάσος

Το απολιθωμένο δάσος της Λέσβου αποτελεί ένα τα σημαντικότερα Μνημεία Γεωλογικής Κληρονομιάς της χώρας μας. Πρόκειται και ένα τοπίο εξαιρετικής ομορφιάς και απεριόριστου θαυμασμού.

Βρίσκεται κοντά στο χωριό Σίγρι στη δυτική άκρη της Μυτιλήνης.

Η δημιουργία του συνδέετε με την έντονη ηφαιστειακή δραστηριότητα στο βόρειο Αιγαίο πριν από 20 περίπου εκατομμύρια χρόνια.

Οι τεράστιες μάζες λάβας που προήλθαν από τις εκρήξεις των ηφαιστειών που συγκλόνισαν το χώρο του Αιγαίου είχαν επιπτώσεις, όπως ήταν φυσικό και στη Λέσβο. Κατέκλυσαν μεγάλες επιφάνειες, σκεπάζοντας και εξαφανίζοντας με τον τρόπο αυτό το πλούσιο δάσος που κάλυπτε τη Λέσβο εκείνη την εποχή.

Η φυσική διάβρωση των ηφαιστειακών πετρωμάτων είχε σαν αποτέλεσμα να αποκαλυφθούν εντυπωσιακοί κορμοί απολιθωμένων δένδρων που σε αρκετές περιπτώσεις το μήκος τους φτάνει τα 20μ. και η διάμετρος τους τα 3μ και δημιουργούν ένα μοναδικό οικοσύστημα δάσους, μοναδικό στο κόσμο.

Ιδιαίτερα εντυπωσιακό είναι το πάρκο που δημιουργήθηκε στη θέση "Μπαλή Αλώνια" με απολιθωμένους κορμούς που διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση. Η έκτασή του φτάνει τα 286 στρέμματα και αποτελεί το μοναδικό στο είδος του σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατά την περιήγησή του κανείς σε ολόκληρο το απολιθωμένο δασικό οικοσύστημα θα δει ένα μεγάλο αριθμό από όρθιους κορμούς. Ακολουθώντας τα ειδικά διαμορφωμένα μονοπάτια ο επισκέπτης θα ξεναγηθεί σε όλη τη βουνοπλαγιά. Αξίζει να αναφέρουμε ότι όλες οι κατασκευές που διευκολύνουν την κίνηση των επισκεπτών έγιναν χωρίς τη χρησιμοποίηση μηχανικών μέσων που θα μπορούσαν να διαταράξουν το φανταστικό αυτό περιβάλλον.

Στις εγκαταστάσεις του πάρκου που ξεχωρίζει για τη μοναδική του ομορφιά, έχουν δημιουργηθεί και ειδικά στέγαστρα για να ξεκουράζονται οι επισκέπτες, ενώ λειτουργούν και αναψυκτήρια.

Το 1985 το Απολιθωμένο Δάσος της Μυτιλήνης χαρακτηρίστηκε ως Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης. Με ειδικό Προεδρικό διάταγμα διαφυλάσσεται η ακεραιότητα του οικοσυστήματος και αποτρέπονται φαινόμενα αλλοίωσης του φυσικού τοπίου.

Ιαματικές πηγές

Ιαματικές πηγές Εφταλούς

Με θερμοκρασίες 43,6-46,5. C, ενδείκνυται για τη θεραπεία ρευματισμών, αρθριτισμού, ισχιαλγίας, νευραλγίας,

ψαμμιάσεως, χολολιθιάσεως, γυναικολογικών και δερματικών παθήσεων.

Ιαματικές πηγές Θερμής

Συστήνονται για την θεραπεία ρευματισμών, γυναικολογικών, δερματικών παθήσεων και παθήσεων κυκλοφορικού

Ιαματικές πηγές Πολυχνίτου

Πρόκειται για την θερμότερη πηγή της Ευρώπης. Είναι χλωρονατριούχες με ραδιενέργεια 1,6-6 μονάδες. Είναι θεραπευτικές για ρευματισμούς, αρθρίτιδες, γυναικολογικές και δερματικές παθήσεις, ισχιαλγίες, κ.ά.

Θερμοπηγές Αϊ Γιάννη Λισβορίου

Βρίσκονται 5 περίπου χιλ. πριν από τον Πολιχνίτο, συνιστώνται για ρευματοπάθειες, δερματοπάθειες, ισχιαλγίες, γυναικολογικές παθήσεις, παραδοντοπάθειες κ.α.

Θερμά του κόλπου Γέρας

Βρίσκονται λίγα μόλις χιλιόμετρα έξω από την Μυτιλήνη. Με θερμοκρασία 39,5 C είναι κατάλληλες για θεραπεία ρευματισμών, αρθρίτιδων, γυναικολογικών παθήσεων, νεφρών, πεπτικού συστήματος, χρόνιες εκβάσεις τραυμάτων κ.ά.

